binnen het raam der bedrijven, komt duidelijk naar voren.

De voorzichtigheid ontbreekt waarlijk niet. Wij wijzen in het bijzonder op stelling 7. Een staking tijdens den duur van een collectieve of andere overeenkomst, met het doel wijziging in die overeenkomst te brengen, is niet geoorloofd. Dat is immers contractbreuk.

Maar ook stakingen, die loopen over zaken buiten het bepaalde in de overeenkomst liggen, worden niet aanbevolen.

Hier kan inderdaad wel reden zijn te spreken van een geoorloofde staking. Maar het collectief contract is een zoo waardevol ding in de ontwikkeling tot een goede bedrijfsorganisatie, een zoo begeerlijk goed, dat het in den regel juister zal zijn, ook om allen schijn des kwaads te vermijden, dat men, ook al zou men recht hebben, daarvan geen gebruik maakt.

Voorzichtigheid spreekt ook uit stelling 12. Men mag op zijn recht staan. Men moet dat ook in bepaalde gevallen doen, om niet mede voor onrecht verantwoordelijk te worden. Maar men behoeft niet altoos te staan op zijn recht. Daar kan een zoo groot leed veroorzaakt worden, zoo groote offers geëischt, zoo groote belangen geschaad, dat men het schade lijden verkiezen moet, om de zaak zelf over te geven aan Hem, die rechtvaardig oordeelt.

Daar liggen op dit terrein nog wel vragen, die voor de Christelijke Vakbeweging zelf van groote beteekenis zijn. Een van die vragen is deze, of de wet op het Arbeidscontract ten opzichte van 't stakingsrecht, of laat ons juister definieeren, „schorsingsrecht" geen voorschriften moet geven.

Dit is echter een kwestie, die allereerst de sociale organisaties raakt. Bij de ontwikkeling van het collectief contract krijgt trouwens het arbeidsconflict een geheel ander karakter. En van beide zijden dient de ernstige begeerte voor te zitten, het conflict te voorkomen door een in de arbeidsovereenkomst zelf wortelend overleg.

G. BAAS Kzn.

UIT DE BUITENLANDSCHE KERKEN

De actie van de jonggereformeerden in Zwitserland.

III.

Zoo zou ik dan dominee Rudolf Grob ontmoeten! Ik wist niet of deze nog een jonge man was dan wel van middelbaren leeftijd; wel had ik het een en ander omtrent hem gelezen, doch ik zou zooveel nauwkeuriger gelezen en opgemerkt hebben, had ik met het doel gelezen reeds eenigermate hem te leeren kennen vóór hem persoonlijk te ontmoeten. Destijds toen ik over dezen „man van beteekenis" las, wist ik nog niet dat ik eerlang de gelegenheid zoude hebben hem en de voormannen uit zijn kring te spreken. Blijde reisde ik dan op Dinsdag achttien Augustus over Brünig en Luzern naar Zurich. Schuilt er een groot genot in het genieten van alles wat de Hasliberg biedt tot verademing en verkwikking na ingespannen arbeid; na zulk een rusttijd is het genot van de kennismaking met mannen van „één in geest en streven" als de eigene, en dat in het land der reformatoren, van een ander karakter dan van wat het bergland biedt in een tijd van siesta.

In Zurich is de lentetijd doorgebroken! Wel kan men nog niet juichen: zie de winter is voorbij, maar toch, bloemen worden gezien in het land; wel mag men zeggen: de zangtijd genaakt, en mij had het geklonken: sta op en kom! Zoo kwam ik op dien Dinsdag tegen vijf uur te Zurich aan. Heel gauw zag ik een man met een courant in de hoogte gestoken: het afgesproken herkennings-teeken. Die courant moest wel een nummer van „De Reformatie" zijn en daarom liep ik op den forschen man toe, die daar stond met een jongen man naast zich, ik meen een van de vele jonge mannen verbonden aan de Inrichting, waarvan ds R. Grob de directeur is. Ds Grob is een man van middelbaren leeftijd, van een kloek en forsch voorkomen, toch ook weer niet zóó forsch, dat men naast hem voortwandelende een weinig gedrukt wordt door zijn gestalte. Ware dit wel het geval geweest, dan zou toch onmiddellijk het vriendelijk rond en open gelaat met die volle warme stem ons direct op ons gemak hebben gebracht. Zoo reden we dan alsof we hem kenden en gelijk we met een oud vriend uit verleden jaren naar diens woning ons zouden begeven. Op onzen vrij langen rit werd de weg gekozen door een bizonder mooi gedeelte van de schoone stad Zurich; echter de volgende dagen zou ik daarvan meer genieten, thans ging óns, mijne vrouw maakte de reis immers mee, de persoon boven de rijke stad met haar huizen en plantsoenen.

Bij onze aankomst werden wij verwelkomd door het gezin van onzen gastheer. Roemde ds Grob in zijn latere gesprekken over en herinneringen aan ons land 't christelijk familieleven, gelijk hij dat hier had aangetroffen, dit is zeker, dat zijn gezinsleven ons een toonbeeld bood, de dagen dat wij het mede mochten leven, van hoe het onderling verkeer moet zijn in een gezin waarin de vreeze des Heeren het kostelijkst sieraad is dat niet één doch schier alle vertrekken siert met een weelde, waarbij, welke weelderige aankleeding ook, sterk afsteekt. Reeds hier wil ik u de leden van het gezin voorstellen: zijne vrouw, eene moeder van drie dochters en één zoon, die niet den indruk maakte bedorven te zijn. De dochters waren meisjes die reeds de scholen bezochten en haar huiswerk hadden, en die wij gedurende ons verblijf niet hebben hooren kibbelen: wel zaten zij elk op haar eigene plaats aan tafel en zonder eenige preutschheid antwoordden zij bij de huisgodsdienstoefening op vragen gesteld door den vader in verband met het gedeelte van Gods Woord door hem gelezen. De moeder, ik meen eene Tsjechische van geboorte, in ieder geval afkomstig uit Tsjecho-Slovakije, is een beschaafde en ontwikkelde vrouw, die haar vreemde talen uitnemend spreekt, mede door haar verblijf als jong meisje in eenige groote steden van Europa, gelijk zoovele dochters, vooral van predikanten doen, en dat b.v. tot hulp in de huishouding. Hoe wonder is de leiding van de voorzienigheid Gods! Deze is al bijzonder opmerkelijk in het leven van ds Grob en van zijne vrouw. De Heere heeft hen beiden, elk weer langs geheel andere wegen, voorbereid voor die taak waartoe Hij hen roepen wilde. En daarbij denk ik dan niet in de eerste plaats aan de allesbeheerschende positie waarin zij gesteld zijn doordat God hem geroepen heeft tot director van de groote inrichting voor lijders aan vallende ziekte, maar wel in het bijzonder staat mij voor den geest de plaats die dit gezin inneemt in de beweging waarover ik in deze artikelenreeks schrijf. Nu blijf ik alleen nog maar bij leden van ons eigen volk en dan weer in het bijzonder bij leden van onze eigen kerkgemeenschap. Het getal van hen die hier gastvrijheid genoten hebben is vrij groot; ik noem van hen alleen maar uit den kring onzer professoren: Bouwman, Hoekstra, Noordtzij, doch neen, ik ga niet voort met van gasten uit Nederland de namen te noemen, ik wil nog mededeelen, dat zijn Excellentie Idenburg met zijne vrouw een en andermaal de gasten waren van ds Grob. Zijn lieve, eenvoudige, doch zeer beschaafde vrouw is eene gastvrouwe die de gasten onmiddellijk zich thuis doen gevoelen. Zij is een dochter van eene der zeer weinige gereformeerde predikanten in Tsjecho-Slovakije. Wij hebben genoten van en gelachen bij het romantisch verhaal door ds Grob gegeven van de moeiten door hem overwonnen om in oorlogstijd zijn jonge vrouw uit het rijk der Habsburgers te kunnen voeren naar hun woning in Zurich. Ik wil alleen uit dit verhaal mededeelen, dat een Grieksch Nieuw Testament hem den doorgang te Lindau uit Oostenrijk bij de hermetisch gesloten grenzen heeft verschaft. Met behulp van een officier die dit zag en een weinig Grieksch kende werd de grenswacht overtuigd dat dit geen gevaarlijk document was dat niet over de grenzen mocht worden gesmokkeld.

Sprak ik zooeven van de bizondere leidingen van God in het leven van dit echtpaar, men vergunne mij nog eenige trekken daarvan mede te deelen, opdat wij tot prijs en roem des Heeren erkennen dat de mensch zijn weg overdenkt maar dat het de Heere is die dien stuurt.

Van vaders en moederszijde is director Grob Zwitser; hij stamt uit het geboorte-kanton van den reformator Ulrich Zwingli. In zijn familie-wapen voert hij een berenklauw en een knots, de vereeniging der emblemen van vaders en moederszijde. Of wij hierin „bona omina" hebben te zien: ik zou daar wel aan willen; dan zouden deze teekenen van zijn wapenschild voorspellen, dat de drager daarvan zijn tegenstander stevig beetpakt en treft met den hamer van zijn woord. Echter hij heeft van zijn vader meer ontvangen dan dit teeken, hij is een zoon eens geestes met dien vader, aan wien de zoon hangt met teedere liefde. Hoe heerlijk voor den vader dat hij de actie ingezet door dit kind, van zeer nabij kan volgen. Dagelijks toch, indien dit de overstelpende werkzaamheden van director Grob toelaten, bezoekt hij zijn ouden vader, die predikant is in een der voorsteden van Zurich.

De zoon getuigde omtrent zijn vader, dat deze „rücksichtlos" positief is. Hoe heerlijk dat deze vader weer een zoon was van een man, die verdreven is geworden van zijn plaats als predikant uit hoofde van zijn beslistheid. Pfr R. Grob stamt uit een domineesgeslacht; tot in verre voorgeslachten behoort hij tot een predikantenfamilie. Een verschijnsel, dat in Zwitserland naar het mij toeschijnt meer voorkomt dan in ons land.

Als student behoorde Rudolf Grob op de universiteit te Zurich tot het zeer klein getal van drie of vier theologen, die orthodox waren. De professor in de kerkgeschiedenis, een welwillend man, maakte zich over dit drietal wel eens een weinig vrolijk; hij wees op deze groep als een late uitlooper van een planting, die dra uitgestorven zoude zijn. Daarin ligt eenige overeenkomst met de ervaring van het groepje Da Costianen of Bilderdijkianen in het begin van de vorige eeuw in Leiden.

De geschiedenis had de liefde van het hart van den jongen Grob. Met zijn vrienden bestudeerde hij de kerkgeschiedenis van hun land, van de gereformeerde vaderen.

Nadat hij zijn studiën aan de Hoogeschool had ten einde gebracht, was zijn verlangen, die met al wat in hem was te kunnen voortzetten. Hij overzag zijn weg. Hij zag dien voor zich uitgestippeld. Een vermogende protestantsche Zwitsersche familie woonde destijds in Rusland. Bij haar zoude hij de opvoeder der kinderen worden. Zoo kon hij voldoende geld verdienen en zou ruimschoots tijd hebben voor studie. Alzoo waren zijn plannen en deze zou hij ook met energie trachten te verwezenlijken. Totdat deze tijd zou zijn aangebroken was hij den ouden director der Epileptische Anstalt te Zurich tot bijstand. Doch wat geschiedt! De oude director sterft en nu werd de jonge „assistent" aangezocht hem op te volgen. Dat nooit! Eerstens neigde zijn geest niet tot dit werk; misschien moet wel als eerste bezwaar worden genoemd, dat hij zich daartoe veel te jong achtte. Maar de weg tot deze geëerde positie werd door hemzelf stevig afgesloten door zijn plan bovengenoemd. Hij wilde studeeren. Daartoe zou Rusland hem de mogelijkheid openen. Dus niet blijven te Zurich! Zoodra mogelijk naar Rusland! En toch was het einde: director te Zurich en niet „gouverneur" in Rusland. God had de weg anders geleid! Calvijn wilde niet te Genève blijven. Onmogelijk! Hij wilde rustig studeeren! Doch Calvijn werd vastgehouden te Genève. God had dáár werk. Daar was het werk en de plaats voor Calvijn. Rudolf Grob wilde niet te Zurich blijven. Hij wenschte te studeeren en dan studeeren in de geschiedenis der kerk. Dat vóór alle dingen. Farel tegenover Calvijn. Hier zal ook wel door God een Farel zijn geweest. Het einde was dat Grob bleef te Zurich. En... de rijke familie in Rusland: door sterfgeval in die familie veranderden de omstandigheden daar aldus, dat hij, ware hij vertrokken, binnen een half jaar weer thuis zoude zijn geweest. Hij had gedacht: In Rusland heb ik tijd; verdien ik geld; ik zal mijn studiën dan kunnen voortzetten en zal mijn vorming verder zoeken in Parijs, Berlijn, Rome. Hij was vicarius aan de Inrichting te Zurich. Ik ga weg! Een oude dominee, vriend mijner moeder, zal mij helpen.... dus ik ga! Echter de jonge vicar ziet: God wil dat ik blijf nu de directeur is gestorven en zóó werd hij, nog geen vier en twintig jaar oud, voor goed aan de „Anstalt" verbonden en God hield dezen jongen held te Zurich. Gods gedachten waren: deze zal Mij een leider worden dergenen die begeeren te wandelen in de oude beproefde paden der waarheid; neen ik moet het anders zeggen: geen repristinatie zocht hij met zijn weinigen, doch reformatie. Daarvan nog nader.

G. KEIZER.

PERSSCHOUW

Kwestie-Ubbink.

In „De Bazuin" vervolgt Prof. Bouwman zijn bespreking:

> De zichtbare kerk is een vergadering van geloovigen en ongeloovigen, zegt Dr Ubbink. De grondfout van alle kerken tot op heden is, dat zij niet zien, „dat de kerk principiëel, en dat niet alleen in hare uitwendige verschijning, maar in wezen zoolang zij nog op aarde is, zoowel in haar geheel als in al hare leden, ook de allerheiligste, een vervlochtenheid is van het Goddelijk volmaakte en het menschelijk onvolmaakte, van heiligheid en zonde, ook, principiëel en naar Gods wil, van geloovigen en ongeloovigen" (bl. 294). Hier komt Dr Ubbink rechtstreeks in strijd met Art. 27 der Nederl. Geloofsbelijdenis, die de kerk, ook de kerk in haar historische openbaring, belijdt als een vergadering van geloovigen, en met den Catechismus, die de kerk ziet als een gemeenschap van heiligen.

Voorts:

> Het is geheel onjuist indien hij zou willen bestrijden, dat ons niet de beginselen van de organisatie der kerk in de Heilige Schrift gegeven zijn. Maar zijn beschouwing over de organisatie der kerk hangt ook ten nauwste samen met zijn valsche Schriftbeschouwing.

Eindelijk:

> De gemeente is naar Dr Ubbink's opvatting geheel overgeleverd aan de willekeur van den dominee. Wij zouden dan krijgen een domineesheerschappij. En dit is juist één van de groote factoren waartegen de Gereformeerden steeds hebben gestreden. Dr Ubbink breekt met zijne leer de Gereformeerde Kerk af. Alle vastigheid is hiermede weg. Zijne voorstelling is valsch subjectivistisch, verwant aan de Ethische leer en het Doopersch enthousiasme, en behoort thuis in de zoogenoemde volkskerk, waar ieder dominee vrij kan leeren wat hij acht overeenkomstig de Schrift te zijn.

In „De Heraut" vervolgt Prof. Kuyper:

> Dr Ubbink wil dus feitelijk de leervrijheid in de kerk invoeren. De predikant mag zelfs niet verplicht worden als hij zijn ambt aanvaardt zijn instemming met de belijdenis te betuigen. Feitelijk dus hetzelfde wat in de Hervormde Kerk geschiedt, die ook een Belijdenis heeft, maar aan deze Belijdenis haar predikanten niet bindt, zoodat de meest tegenstrijdige richtingen in deze kerk plaatsruimte vinden en op de kansels dezer kerk zoowel modernen als orthodoxen vrijelijk hun meening verkondigen kunnen. Dat de Belijdenis dezer kerk dan een leugen wordt, is duidelijk.